

Nincs sok időközi választás

Az önfelosztató önkormányzatok több mint fele ezer fő alatti kisközségben van

Nem volt földindulászerű időközi választássorozat Magyarországon, noha sokan ettől féltek az önkormányzati rendszer 1994. évi módosítása után. Tavaly május óta kevesebb mint kétszáz alkalommal kellett urnához vonulniuk a választóknak, hogy egyéni kerületi képviselőt, polgármestert vagy a teljes tes-

tületet újraválasszák. A számok ugyanakkor azt is igazolják, hogy a képviselő-testületek önfelosztása a községekben jellemző, elsősorban az aprófalvas megyékben. Ennek oka legtöbbször a feloldhatatlan belső együttműködési képtelenség, gyakran anyagi gondokkal a háttérben.

Bak Mihály NÉPSZAVA

Nem egészen két és fél éve módosult az önkormányzati törvény. Ez megerősítette annak lehetőségét, hogy ha a képviselő-testület úgy érzi, nem képes feladatát ellátni, feloszthatja önmagát.

A törvényt módosítás a választások után fél év moratóriumot írt elő. Tavaly május óta aztán 93 alkalommal került sor valamilyen helyi választásra, idén szeptember nyolcadikáig kilencvenegyszer. Kimagaslóan legtöbbször a polgármesterek újraválasztása miatt került sor erre, 56, illetve 51 ízben. A szokványok – elhalálozás, megromlott egészségi állapot, személyes problémák – mellett gyakran fordult elő az, hogy a képviselő-testület szembekerült vezetőjével, amelyet a polgármester oldott meg azzal, hogy lemondott tisztségéről. Végső esetben a testület önfelosztással szabadult meg polgármestertől, hogy időközi választás után új összetételben kísérelje meg rendezni sorait.

Nincsenek adatok sem a Belügyminisztérium önkormányzati főosztályán, sem az Országos Választási

tási Irodában arról, hogy mikor milyen ok vezetett az időközi választás kiírásához. Dr. Virág Rudolf, a BM főosztályának helyettes vezetője megerősítette azt a vélekedést, hogy a kisközségekben alakulnak ki olyan megoldhatatlan problémák, amelyek a helyi viszonyok teljes átrendezéséhez vezetnek. Az is valószínű, hogy a képviselő-testületek előtt tornyosuló nehézségek között jócskán közrejátsszik

az alacsony fokú lakosságmegtartó képesség, ennek nyomán a pénzühiány, a növekvő eladósodás is. Tavaly az év második felében tizenhét, idén szeptember elejéig 24 alkalommal kellett teljes önkormányzati választást kiírni, legtöbbször egyidejűleg a polgármester személyére is szavaztak. Egyetlen (Badacsonytolmaji nagyközség) kivétellel mind-mind a legkisebb településtípusba tar-

tozik. A sort Zala megye vezeti, hét (tavaly öt, idén két) község önkormányzata döntött teljes újraválasztása mellett. Második helyen (egy, majd négy „tabula rasa”) Borsod áll, ezt követi Pest megye négy esettel. Mindkét esztendőben a középmezőnyben foglal helyet Somogy három-három önfelosztás utáni választással. Két község jutott erre a sorsra Fejériben, Baranyában – itt mindkét évben –, Zalában, Nógrádban, Veszprémben (utóbbiban három község és egy nagyközség). Egy-egy Bács megyei, csongrádi, vasi, komárom-esztergomi, szabolcsi és hevesi község képviselő-testülete vált a belső ellentétek áldozatává. Szakemberek véleménye szerint – és ezt támasztja alá Virág Rudolf főosztályvezető-helyettes is – elsősorban az aprófalvas településekből álló megyék (Észak-Magyarország, a Nyugat-Dunántúl) kistelepüléseiben regisztrálnak több nagyarányú időközi választást. A fentebb írt sorrend is nagyjából ezt támasztja alá, ha egybevetjük ezen adatokat a megyék településszámán belüli községi aránnyal.

A negyvenegyből huszonhárom település lélekszáma ezer alatti, közülük hat Zalában, négy Borsodban található, s ez utóbbi két megye kisközsége, Döbröce és Terezstenye lakossága száz főnél is kisebb. Három önfelosztató, ezernél alacsonyabb lélekszámú kisközséggel áll a listán Somogy megye, de a sorban következők is Baranyában, Nógrádban, Veszprémben, Vasban és Győr-Sopronban vannak. Eppen azokban a megyékben, amelyekben különösen nagy a községek aránya.

E mutató alapján egyetlen kivétel Pest megye, amely azonban a főváros közelsége miatt jelentős eltérést mutat: sok az ingázó munkavállaló, mind több település válik Budapest „kertvárosává”, az itt élők életmódja, közéleti aktivitása inkább a fővárosra jellemző jegyeket viseli.

Megjegyzendő még, hogy a 184, időközi választást lebonyolító településből 81-nek ezer fő alatti a lélekszáma.

Néha feltör a szennyvíz Vecsésen

Intim betét és tojáshej úszik az utcán

Ráthonyi Emőke írása a NÉPSZAVÁNAK

Vecsésen a napokban újból feltört a szennyvíz. A lakók nem először éltek át a kellemetlen eseményt: tíz éve a nagyobb esőzések után mindig kiönt a szennyes ár. Ha bugyborékoló hangot hallunk a véce vagy a mosogató lefolyójából, már tudjuk, hogy hamarosan mindent elönt az undorító lé. Az alacsonyabban fekvő házakban a mosogatókagyló is megtelik szennyvízzel – panaszokodott lapunknak Baloghné Monostori Irén vecsési lakos.

Intim betétek, tojáshejak úszkálnak az utcán, tönkremennek a zöldecskék, a kint felejtett gyerekjátékokat kidobhatjuk. Egy-egy kiöntés után klórmésszel kellene fertőtleníteni az udvarokat, de félünk, hogy ez tönkretenné a növényeket.

A vecsésiek aláírásgyűjtést kezdeményeztek a csatornarendszer korszerűsítése érdekében, de ez már nem esemény, hiszen az újból és újból kiöntő szennyvíz miatt szinte havonta szerveznek hasonló akciót.

Jelenleg azért gyűjtik az aláírást, mert az üllői szennyvizet is Vecsésre akarják vezetni, és itt akarják átszivattyúzni a Budapestre vezető nyomcsőbe. A szivattyúk teljesítménye így is túl kicsi, ha az üllői csatornát is idecsatlakoztatják, az tragédiához vezethet. Idáig csupán néhány utcát lepett el a szennyvíz, a jövőben azonban egész Vecsést elboríthatja a szennyes áradat – mondta az aláírásgyűjtést kezdeményező Csizmadia György.

A vecsésiek úgy vélik, a polgármesteri hivatal érzéketlen a problémákra. Nem tudnak annyi aláírást összegyűjteni, hogy népszavazást kezdeményezzenek, hiszen csak két utcát önt el a szenny. Csizmadia György úgy gondolja, az önkormányzat esztelenül gazdálkodik, hiszen információi szerint 500 millió forintért építettek fel a német nemzetiségi iskolát, s a falu újratelepítésének évfordulóján tűzijátékokat rendeztek.

Gál István képviselő úgy véli, a polgármesteri hivatalból nem hiányzik a jó szándék, az eredménytelenségnek más oka van. Körülbelül két éve újtották fel a falu csatornarendszerét. A képviselő már akkor figyelmeztette a képviselőket, hogy a szivattyúk kapacitása kicsi, de nem hallgattak rá. A helyzet szerinte tragikus, hiszen egyre több ingatlan csatlakoztatnak a szennyvízhálózatra, ráadásul nemrégiben kicserélték a Budapestre vezető 300 milliméteres főnyomocsövet 200 milliméteresre.

A település eladósodott, úgy tűnik, a közeljövőben nem jut pénz a csatorna felújítására. A nemzetiségi iskola építése közben rengeteg hitelt vett fel, azt kell visszafizetni – mondta Gál István. Úgy gondolja, értelmetlen volt ilyen hatalmas intézményt építeni, hiszen az új iskolába alig jár valaki. Tavaly kezdeményezte, hogy csapadék meg azt a forgóknát, ahonnan legtöbbször tör fel a víz. A falu külterületére akarta vezetni a szennyvizet, de az ÁNTSZ és a Közép-Duna Vidéki Vízügyi Igazgatóság ezt nem engedélyezte.

Mohár Imre polgármester szerint a vecsésiek a felelősek az újból és újból kiöntő szennyvízáradatért. Az emberek nagy mennyiségű csapadékvizet vezetnek illegálisan a szennyvízcsatornába. Ki kellene építeni a csapadékvízvezető csatornát, de mivel erre nincs pénze a városnak, más megoldást választanak: ellenőrzik, hogy kik csatlakoztak illegálisan a csatornahálózathoz.

A falu lakói ez a megoldási javaslat csöppet sem nyugtatja meg: szerintük nem a csapadékvíz, hanem a szivattyúk gyenge teljesítménye a hibás. Mivel aláírásgyűjtési akcióik eddig sikertelenek voltak, úgy vélik, jobb, ha polgári engedelmességi mozgalmat indítanak. Csizmadia György elmondta, elképzelhető, hogy az érintett utcák lakói a tolvábiakban nem fizetik ki a csatornadíjat.

Megye	Választások száma az összes megyei helység arányában (%)		Községek aránya a megyében (%)
	1995	1996	
Bács-Kiskun	3,3	1,6	75
Baranya	3,6	2,6	94
Békés	4	1,3	60
Borsod-Abaúj-Zemplén	2,2	3	89,8
Csongrád	0	1,6	79
Fejér	1,8	1,8	74
Győr-Moson-Sopron	0,5	1,1	90
Heves	0	1,6	88,9
Jász-Nagykun-Szolnok	1,2	0	66
Komárom-Esztergom	1,3	4	80,8
Nógrád	2,3	3,1	93
Pest	4,8	6,5	65
Somogy	6,1	4,5	92
Szabolcs-Szatmár-Bereg	0,8	3	68
Tolna	1,8	0	85
Vas	2,3	2,7	93,9
Veszprém	4,4	2,6	92,8
Zala	3,1	1,9	93,9

Megjegyzés: az országos átlag a 3186 önkormányzatban tartott választások százalékarányában 2,9 (1995) és 2,8 (1996), a községek aránya a megyékben és országosan 85,9 százalék.

Temetés Budakeszin

NÉPSZAVA-összeállítás

Tímea értelmetlen halála mégsem volt értelmetlen, ha borzalmas sorsának szörnyű tanulsága más fiatalok életét megmentheti. Így búcsúzott a budakeszi plébános a két hete történt tragédia egyik áldozatától a gyászoló sokasága előtt.

Azon a szeptemberi hajnalon négyen haltak meg egy szadoz akáca törzsénél. A Volkswagen VR6-os autó legalább olyan jól gyorsult, mint a közelben betiltott sprintversenyek legjobbjai. Becslések szerint százhétvenes tempóval rohant a fának.

Budakeszin a Fő út és az Erkel utca sarkán lévő parkoló a motorizált nemzedék találkozóhelye.

Egy közeli lakó, K. Sándor ószinte indulattal fakad ki. – Ezek a gazemberek tették tönkre Budakeszit. Nem merem egyedül kiengedni a gyermekeimet az utcára, mert százas tempóval hajtának az örültek. Itt rendeznek versenyt. Nemrég egy szerencsétlen kislányt gázolt halálra az egyik fegyveres – a zebra.

A közelmúltban autófelfutó bandát göngyöltett fel a rendőrség, tagjainak jó része a faluból, illetve környékéről való, s bűncselekményeik egy részét is itt követik el. A helybéliek azonban élnek a gyanúperrel: a bandát nem sikerült lefejezni. Nagy titokzatos garázsokról, műhelyekről tudnak a budakesziek, ahol a kocsik átváltoznak. Neveket említenek, kapcsolatrendszereket vázolnak. És félnek, s nem adják nevüket.

– Ne higgye, hogy nem sajnálom azt a négy fiatal, hisz egy kivételével mind jól ismertem. De kérdezem: taknyos kölyköket miért engednek el a szülők otthonról éjszakáról éjszakára? – kérdi egy hölgy, maga is két kamasz anyja. – Hogyan nem tűnik fel senkinek, hogy miből telik nekik autókázásra? Tízennyolc éves fiatalok kezren milliók forognak rendszeren. Lehet ezt be-

csületes munkával megkeresni?

A településre szép számmal költöznek jómódú emberek, akik képesek megfizetni a telekárát, a villaépítést. Az ő gyermekeik számára már nem jelent túl sokat, hogy BMW, Mercedes áll a garázsban, gyakran meg is kapják apukától, anyukától. Mások jól menő vállalkozásaik jövedelméből képesek áldozni ilyesmire. Az „öslakos” budakesziek zöme azonban nemigen engedheti meg magának a luxusautót.

A felnövő gyerek pedig már szeretne hasonlítani újdonsült módos barátjához.

Sok pénzhez hirtelen jutni – ehhez általában nem elegendő a tisztességes munka. Ennek okán gyakran meglepően olcsó a becsület. Előbb csak kocsifeltörést, később már autólopást is vállal, a – cselekedetei súlyát sokszor felmérni sem képes srác. Néhány ezer, ritkábban tíz-száz ezer forintokért a tarifa az ügy veszélyességétől, illetve az ellopandó kocsi értékétől függ. A megbízók aztán roham munkában, órák alatt átalakítják a járgányt, gyakran egy roncs felhasználásával legalizálják, s milliós haszonnal adják tovább. Egyesek lebuknak, mások nem. A hálózat tagjai legtöbbször nem is ismerik a teljes láncolatot. Lebukás esetén sem derül ki a keresztapa személye, hiszen letelik az a börtön, újra ki kell állni a napra. Az árulónak nincs bocsánat, a „becsület” legény azonban tovább dolgozhat a csapatban. Autója lesz, hiheti: „beérkezett”.

Civil ruhás nyomozó áll a temetésre összesereglett tömegben. A kíváncsiság hozta ki Budapestre. Figyel, nézelődik, s néhányan őt is gyanakodva méregetik.

– Régóta tudjuk, sok bűnügy szála vezet Budakeszire. Mit gondol, például az a fekete farmeros, rövid hajú srác miért

hagyta itt olyan hirtelen a temetést? Meglátott, megismert. Ő tudja, mitől lett ilyen sürgős.

Nem árulok el titkot, néhány itt megjelent alak megérett már a börtönre. Nagyhal persze ide nem jön, nem mutogatja magát feleslegesen. Azt pedig borítékolom, hogy azok a kollégák, akik a szertartás ideje alatt a temető körül parkoló kocsikat ellenőrzik, egyetlen „sárosat” sem találnak.

– A társadalmi különbségek holtukban is szétválasztják ezeket a szerencsétleneket – kesereg egy öreg budakeszi. – Tímea jómódú család egyetlen gyermeke. Felvették a főiskolára. Már kész a kislány háza, boltot is nyitottak volna neki. A szülők egész eddigi élete összeomlott, semmivé foszlott a tragédiával. Tímea, a gyönyörű kislány az első közé tartozott a faluban. Elsőként is temetik. Egy órával utána az egyik fiút, aki hat hónapos csecsemőt hagyott árván. És csak a jövő héten a harmadikat. Ő egy szegény, sokgyermekes, egyedül álló, beteg asszony szemé fénye volt. Vajon ki gondolta úgy, hogy az ő végtszisszere hátrébbvaló? A negyedik gyerek erdélyi, őt hazavitték.

– Gyalázat, hogy a polgármester is itt parádézott a temetésen – habogor néhány középkorú férfi. – Ahelyett, hogy régen megpróbált volna már valamit tenni az örült száguldozó, az Erkel utcai banda ellen. Bezzeg a temetés idejére kirakták a traffipaxot a rendőrök is. Meg igazoltatnak mindenhol. De minden csoda három napig tart, kezdődik minden előről, meglátják.

(A halált hozó Golf kölcsönautó volt. Gazdája csak furikázásra adta át haverjának, az erdélyi ifjúnak. Eladni szándékolt, négy millióra taksálták a járgányt. Véres roncsai má már ócskavasnak sem jők.)

Ünnepeltek Szuha lakói

A helyi és a környékbeli fiagymányozó csoportok fellépésével és tűzijátékkal ünnepelték a Nógrád megyei Szuha község lakói a település alapításának 555. évfordulóját szombaton. A krónikák tanúsága szerint annak idején négy portája volt, négy nemes család telepedett meg itt, akik földműveléssel, erdőgazdálkodással foglalkoztak. Kései utódaiknak egészen

a '90-es évekig a szénbányászattal jelentette a fő megélhetési forrást. A ma 650 lelkes Szuhan húsz százalék főlétt a munkanélküliek aránya. A Mátra északi lejtőire felkúszó község népessége az utóbbi években egyre csak fogy, de Bata József polgármester szerint ez a tendencia 4-5 éven belül megállhat. Az elvándorlást már sikerült megállítaniuk.

Jubilált a balatoni hajózás

150 esztendeje Füreden kötötték ki az első gőzhajót

Felsorakozott a balatoni flotta

Andrássy Antal NÉPSZAVA

Ilyet még nem láttak a Balatonon: a füredi mólóval szemben fél száz különböző hajó – a több mint százéves Kéj és Helka, az 1920-30-as években épült s ma már nosztalgiahajók, a hatvanas években készített vízbuszok, majd a kompok, kotrók s az utóbbi évtizedek katamaránjai sorakoztak fel a hét végén. Az ok, 150 éve itt kötött ki az első gőzös, a Kisfalud, amely kezdetét jelentette a balatoni hajózásnak. A másfél évszázados jubileumot a szeptember közepéhez nem illő időjárás ellenére több ezren kísérték a gróf Széchenyi István, a ba-

latoni hajózási társaság első és örökös elnökének emléksobránál. Ünnepi köszöntőt Szalay László, Balatonfüred polgármestere mondott, majd a felsorakozott flottát – a Mahart és számos intézményi és magántársaság egységeit megszelélte Lotz Károly közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszter. Előtte felidézte a balatoni hajózás történelmi érdemeit, 150 évének megpróbáltatását s a hajózási miniszter helyettesét, a jelenről szólva biztatónak minősítette, hogy az elmúlt fél évtized legjobb szezonját zárta a Balatoni Hajózási Rt. A kompok forgalma 12 százalékkal haladta meg a tavalyi év

azonos időszakát, s a menetrendi, illetve a különjáratú hajók is nőtt az utasszám. Mindez jó alapot teremt a cég privatizációhoz – mondotta munkatársunknak a miniszter –, amelyet a Mahart egészéből kiemelve kívánnak értékesíteni, miután jelentős értékű eszközöket kapott. Így a társaság 35 hajójával, 22 kikötőjével számottevő tőkéjű, vonzó részvénytársaság lett. Az idén a Mahart tengerhajózási társaságát, a Seetrade Kft.-t, valamint a dunai személyszállítással foglalkozó Passnave Kft.-t irzezonjárt zárta a Balatoni Hajózási Rt.-t a jövő és első felében. Egyidejűleg a közel 4 milliárdos jegyzett tőkéjű

Mahart holdingga alakul, s így kerül meghirdetésre ugyancsak a jövő évben, érdemi állami tulajdonrész megtartása mellett.

A balatoni hajózás 150 éves jubileumáról való megemlékezés a flottaszemle után Siófokon folytatódott, ahol a Balatoni Hajózási Rt. nyugdíjba vonuló igazgatója, Kopár István negyvenéves munkássága elismeréséül a Magyar Köztársaság arany érdemkeresztjét vehette át. Tegnapi ugyancsak a miniszter jelenlétében, Balatonkenesén Széchenyi István-emlékművet alapítottak, mivel első menetrendi útja az első gőzhajónak, a Kisfaludnak ide vezetett.